

Cuprins

Dramatis Personae 8

I. Drumul spre Gotha 11

Ducatul. Criză princiară în România. Intriganta Miss Winter. Negocieri epistolare. Nașterea lui Mignon. Ferdinand la Gotha. Eforturi de reconciliere. Missy, plecare condiționată spre București.

II. Mica principesă 27

Sosirea la București. Copilăria la Curtea Regală a României. Bone și guvernante. Soră medicală în Primul Război Mondial.

III. Școala Heathfield 101

Educația în Anglia. Miss Wyatt. Dificultăți. Dor de casă. Evaluare. Pasiuni. Vacanță la Paris. Întreruperea studiilor. Cură în Franța. Revenirea la București.

IV. Căsătorie în stil victorian 121

Logodna. Tratat de căsătorie. Ceremonial la Belgrad. Semnificație.

V. Regină în Balcani 163

Devotament. Noua identitate națională. Copiii. Dor de mamă. Politică. Asasinarea Regelui Alexandru. Petru al II-lea, rege minor. Regina-mamă a Iugoslaviei. Exil. Funeralii în Anglia. Mausoleul Oplenac.

Bibliografie selectivă 265

Note 269

Alexandru și Mignon

Dramatis Personae

Alexandru (Sandro), regele sârbilor, croaților și slovenilor/Iugoslaviei, soțul
Alexandra (mătușa Sandy, A.S.), prințesă de Hohenlohe-Langenburg, mătușă
Alexandra, regina, soția Regelui Petru al II-lea al Iugoslaviei, noră
Alexander, Principele de Coroană al Serbiei, nepot
Alfonso (Ali), infantele Spaniei, unchi
Alfred (Alfie), Duce de Edinburgh, Duce de Saxa-Coburg și Gotha, bunic pe linie maternă
Andrei (Andy), Principe al Iugoslaviei, al treilea fiu
Beatrice (mătușa Bee, mătușa Baby, Baby Bee, A.B.), infanta Spaniei, mătușă, nașă de botez
Bell, Nana, bona lui Peter
Carol I (bătrânul Unchi), Regele României, unchiul tatălui
Carol al II-lea (Boisy, Carol), Regele României, frate
Cresswell, Violet Rosemary, doamna de onoare a Reginei Iugoslaviei, veche prietenă de școală
Crowther, Sylvia Mary (Crowdy), bonă (după Nana Bell) a principilor Peter și Tomislav, între 1927-1935
Elena (Sitta), Principesă/Regină-mamă a României
Elisabeta (Lisabetha), Principesa României, sora
Elisabeta, Regina României, mătușă
Elisabeth, Regina consoartă a Regelui George al VI-lea al Marii Britanii
Ferdinand (Nando, Papa), Regele României, tatăl
Ffolliott, Anne Louisa (Miss Ffolliott), guvernantă a Principelui Carol și a Principesei Mignon
George al V-lea (Unchiul George), Regele Marii Britanii
George al II-lea (Georgie), Regele Greciei, cumnat
George al VI-lea (Bertie), Rege al Marii Britanii
Green, Mary (Bătrâna Green, Bătrâna Nana), prima bonă a Principesei Mignon
Henriette (mătușa Henriet), Ducesa de Vendôme, mătușă
Ileana, Principesa României, soră, domnișoară de onoare la nunta lui Mignon

Irene, Lahovary, prietenă

Kira, Mare Ducesă a Rusiei, fiica Victoriei Melita, vară, domnișoară de onoare la nunta lui Mignon

Leile, Milne (Miss Milne), guvernanta Principesei Elisabeta din 1908, dar și a Principesei Mignon

Maria (Împărăteasa din Coburg), Ducesă de Edinburgh, Ducesă de Saxa-Coburg și Gotha, născută Maria Alexandrovna, Mare Ducesă a Rusiei, bunica pe linie maternă, nașă de botez

Maria (Missy, Maddy, Maică), Regina României, mama

MARIA, Principesa României (românii o mai numeau Mărioara), Regina Iugoslaviei, numită în familie **Mignon**, „**Gotha Prinzesschen**“, Mingeon, Queengeon, Prosperia, Fatty, Groye, Paiky

Marr, Ida (Mimarr, Miss Marr, Ida), guvernantă a Principesei Ileana recomandată de Eleonor Wyatt, apropiată și de Mignon

Mary (mătușa May), Regina Marii Britanii

Mihai (Micky), Regele României, nepot

Mircea, Principele României, frate

Nicolae (Nicky), Principele României, frate

Olga, Principesa Iugoslaviei

Parrott, Sir Cecil (Mr Parrott), tutore al Regelui Petru al II-lea

Paul, prințul regent al Iugoslaviei

Păun, domnișoara (Paunule), profesoară de franceză, guvernanta lui Mignon

Petru al II-lea (Peter, Petar, Peterkins), rege al Iugoslaviei, primul fiu

Pumas, Ileana și Anton de Habsburg

Tomislav (Tommy, Tom), principe al Iugoslaviei, al doilea fiu

Victoria Melita (mătușa Ducky), Mare Ducesă a Rusiei, mătușă

Vladimir (Boyky), fiul Victoriei Melita, Mare Duce al Rusiei, văr

Wyatt, Eleonor (Miss Wyatt), directoarea școlii Heathfield, Ascot

Winter, Elizabeth Saxton (Miss Winter, Viespea), guvernanta Principelui Carol

Woodfield, Ellen (Nini, Miss Woodfield), bonă a lui Mignon, Nicolae și a Ilenei

Castelul Friedenstien, Gotha.

I

Drumul spre Gotha

*Ducatul. Criză princiară în România.
Intriganta Miss Winter. Negocieri epistolare.
Nașterea lui Mignon. Ferdinand la Gotha. Eforturi de reconciliere.
Missy, plecare condiționată spre București.*

În ianuarie 1900, la vremea nașterii Principesei Maria, cunoscută ca Mignon, Ducatul de Saxa-Coburg și Gotha se afla sub conducerea bunicului ei din partea mamei, Alfred, al doilea fiu al Reginei Victoria.

Ducatul a luat naștere sub arbitrajul Regelui Saxoniei, prin încheierea Tratatului de la Hildburghausen din 12 noiembrie 1826, potrivit căruia se producea o modificare teritorială a ducatelor ernestine (saxone). Ducatul întemeiat în 1826 a dăinuit numai pentru scurtă vreme, fiind desființat în 1918.

Ernest I, primul duce de Saxa-Coburg-Gotha, a condus ducatul între 1826-1844. Fratele acestuia, Leopold, care avea să fie supranumit „înțeleptul Europei“, devine rege al belgienilor în 1831, întemeind o dinastie și devenind astfel conducătorul unui mic stat care a exercitat o mare influență asupra diplomației europene până în 1865. Al doilea fiu al lui Ernest, Duce de Saxa-Coburg și Gotha, numit Albert, se căsătorise în 1840 cu Regina Victoria, devenind prinț consort. Alți descendenți ai familiei s-au aflat pe tronurile Portugaliei și Bulgariei.

Rămânând fără urmași direcți, Ernest al II-lea, Duce de Saxa-Coburg și Gotha, a lăsat conducerea ducatului în seama lui Alfred, Duce de Edinburgh, cel de-al doilea fiu al Reginei Victoria și al Prințului Consort Albert, care preia funcția în 1893 și o deține

până la moartea sa, în august 1900. Pentru că fiul ducelui de Edinburgh se stinsese din viață prematur, conducerea ducatului a fost preluată de Carl Edward, un nepot al acestuia. Pe timpul minoratului noului duce de Saxa-Coburg și Gotha, în fruntea ducatului s-a instituit regența ginerelei Mariei Alexandrovna, Ernst de Hohenlohe-Langenburg, până în iulie 1905. În 1918, Carl Edward avea să abdice, prins în tumultul transformărilor produse la sfârșitul Primului Război Mondial. Descrierea cea mai interesantă a situației revoluționare și sfârșitului existenței ducatului o oferă Maria, fosta consoartă a lui Alfred și ducesă de Coburg, mama Reginei Maria a României, în corespondența sa¹.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și început de secol XX, în Coburg și Gotha s-au consemnat numeroase reuniuni ale familiilor regale, unele rivalizând cu cele de la Windsor sau Isle of White. În general, aceste întâlniri aveau loc cu prilejul marilor evenimente din viața unei dinastii, popularizate de regulă prin intermediul gravurilor sau fotografiei.

Principalele reședințe ducale se aflau la Coburg, cunoscut mai mult cititorului român din descrierile memorialistice ale Reginei Maria, dar și la Gotha. Castelele Ehrenburg, Callenberg, Rosenau din Coburg precum și Friedenstein din Gotha aveau să reunească reprezentanți ai unor importante case regale europene cu prilejul ascensiunii în funcție a ducilor, al căsătoriilor, botezurilor, cu ocazia vacanțelor în familie sau chiar la funeralii.

Reședința Friedenstein din Gotha, un frumos castel baroc, era a doua clădire oficială ducală după cea de la Ehrenburg, din Coburg. La Friedenstein, Alfred și Maria, duci de Saxa-Coburg-Gotha, părinții principesei moștenitoare Maria, viitoarea regină a României, au sărbătorit jubileul de argint al căsătoriei în ianuarie 1899. În februarie 1899, moștenitorul ducatului, Alfred, singurul fiu al cuplului ducal, moare, astfel că problema succesiunii Coburgului este din nou pe tapet. Distrusă de pierdere, Ducesa de Saxa-Coburg-Gotha², în aprilie 1899, scria Principesei moștenitoare a României: „Oh, săracul nostru Alfred, nefericitul! Ne-a dat doar durere și neazuri, dar totuși speram mereu să aibă un viitor mai bun, avea un scop în viață. Pe ce mâini va intra mai târziu această casă dragă nouă? Oameni care n-o vor aprecia vor schimba totul. Sunt tristă.”³ Încă din vara lui 1899 se anunțase oficial că ducele de Connaught împreună cu fiul său, Arthur, au renunțat la pretențiile asupra succesiunii Coburgului, în favoarea unui nepot al Reginei Victoria, ducele de Albany, fiul Principelui Leopold.

Castelul Ehrenburg, Coburg.

Curând s-a iscat însă o altă furtună ce avea să afecteze și atmosfera ducală, nu numai pe cea a dinastiei române. „Miss Winter affair“, cum numea Ducesa de Coburg scandalul generat de infamiile și intrigile guvernantei la casa familiei princiere din România, a determinat schimbarea rapidă a relației dintre Principesa Maria și soțul ei, Ferdinand, care avea sprijinul unchiului său, Regele Carol I.

Ducesa de Coburg a propus fiicei sale un plan în mai multe puncte pentru anularea efectelor generate de legătura dintre principesă și ofițerul Zizi Cantacuzino, urmărind îndepărtarea guvernantei Elizabeth Saxton Winter. Măsura cea mai radicală prevedea părăsirea României. Ducele de Coburg chiar i-a spus fiicei sale că „trebuie să insiști asupra luării băiatului cu tine și să părășiți țara împreună, renunțând complet, dacă e posibil, în numele lui, la succesiunea tronului român.“⁴ Dând dovadă de fermitate, ducesa a continuat să trimită mesaje Regelui Carol și Principelui Ferdinand, vorbindu-le despre necesitatea plecării fiicei sale, pentru ca aceasta să nască la Gotha.

Pentru a avea o imagine completă a situației, trebuie amintit că Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen, socrul lui Missy, relatase fratelui său, Regele Carol, că, în discuțiile avute cu Nando, acesta recunoscuse că a fost înșelat, dar punea acest lucru doar pe seama delăsării sale și slăbiciunii sale condamnabile. Nando îi mărturisise tatălui său că Missy îl iubea încă și că aventura a fost o pierdere momentană a stăpânirii de sine, datorită unei educații greșite. Totodată, Nando credea că viitorul copil era al lui, astfel că umbra de suspiciune asupra paternității copilului era atenuată, cel puțin în fața lui Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen. Dovezi pro sau contra, mai scria Leopold fratelui său, Carol, nu puteau fi aduse, iar Missy și Nando nu doreau o despărțire sau o ruptură definitivă. Missy îl mai asigurase că nu vorbise despre această întâmplare decât cu o singură doamnă; cu toate acestea, zvonul unui posibil divorț se răspândise la curțile regale europene, zvon la care contribuise intriganta guvernantă Elizabeth Saxton Winter. În ciuda acelei atmosfere încărcate, Principele Leopold a pledat pentru împăcarea lor, sperând că Nando va fi mai vigilent de acum înainte. În această situație de criză dinastică, Leopold critica însă caracterul agresiv al acțiunilor Ducesei de Coburg, considerând că alegerea orașului Gotha drept loc de naștere avea s-o compromită și mai mult pe Missy, îngreunând semnificativ situația în țară și în străinătate.

Ducesa nu s-a lăsat intimidată de acțiunile guvernantei Winter, care dorea plecarea lui Missy din România, iar într-o scrisoare către guvernantă o acuză direct că „*păcatul tău este păcatul unei persoane care se ocupă de suflete tinere și este de zece ori mai mare decât greșeala unei tinere femei care va regreta gestul său întreaga viață...* După o asemenea comportare mă aștept să nu mai stai nicio zi în plus în casa fiicei mele, asta dacă mai ai vreun sentiment de onoare rămas. Prin comportamentul tău în casa fiicei mele ți-ai distrus o întreagă viață de muncă și succes în Olanda, iar numele tău va purta marca infamiei și intrigii... și te va face incapabilă să mai educi, pe viitor, copii regali. Fiica mea a păcătuit mult, nu am scuze pentru ea, dar nu am cuvinte suficient de puternice ca să blamez pe cei care sunt plătiți s-o spioneze, s-o denunțe zilnic și la fiecare oră, și care răspândesc scandalul peste tot în lume.”⁴⁵

Au existat și câteva epistole ale guvernantei către Missy, din care aflăm motivele, inclusiv cele psihologice, care au făcut ca acest conflict să degenereze: „Tinerețea și personalitatea ta mi s-au părut ciudate mie, o femeie în vârstă.”⁴⁶ La fel, în august 1899, Miss Winter se implică direct în acest conflict, fără să țină seama de poziția ei socială, și trimite o scrisoare Principesei moștenitoare a României, în care îi vorbește despre zvonurile care circulau la cluburile și cafenelele din Sinaia, principalul subiect de conversație fiind „prințesa și iubitul ei, Zizi Cantacuzino”, reproșându-i: „Tu niciodată nu m-ai plăcut – cum ai fi putut – suntem total diferite – tu ești atât de tânără, iar eu sunt bătrână.”⁴⁷ Mai târziu, Miss Winter scria altă scrisoare lui Missy, în care îi amintea: „Părăsesc România din dorința dumneavoastră și a ducesei de Saxa-Coburg, sperând că plecarea mea va readuce armonia în familie.”⁴⁸ Efectele produse de Miss Winter aveau să se facă simțite pentru multă vreme, din cauza zvonurilor pe care le răspândise, dar și din cauza amânării plecării sale.

Sarcina principesei moștenitoare avansa, iar schimbul de scrisori dintre ducesa de Coburg și Regele Carol I, scrise pe un ton ferm, continua neîntrerupt. În timp ce ducesa amenința că fiica ei va pleca definitiv din România, Carol avea să-i scrie de la Castelul Peleş, în data de 8/20 noiembrie 1899: „I-am chemat pe Nando și pe Missy și le-am vorbit timp de o oră în modul cel mai patern și mai energic, le-am reproșat că nu înțeleg sarcina pe care poziția lor le-o cere, multe din acțiunile lor sunt expuse criticilor cele mai severe; i-am vorbit lui Missy despre cheltuielile sale imense, toaletele exagerate, bijuteriile cu care se împodobește ca nicio altă femeie. I-am cumpărat totul chiar dacă n-am primit niciun

semn de apreciere din partea ei, chiar dacă a dat dovadă de ingraturitudine, când am făcut tot ce se poate pentru a îndeplini cele mai mici fantezii... Educația și călătoriile viitorului meu moștenitor depind de mine, și atunci când este posibil și de părinți, *sunt datorii mele și dreptul meu ca șef al familiei și ca Rege.*⁹ Ambii doreau binele cuplului princiar, chiar dacă, pentru Carol, datoria era pe primul loc, iar ducesa susținea, înainte de toate, necesitatea ca fiica ei să o viziteze anual, la Coburg sau la Gotha sau la reședința Fabron.

În lunile noiembrie-decembrie 1899, corespondența de la Coburg, Gotha și București dintre ducesă și fiica sau ginerele ei a fost foarte intensă. Toate scrisorile aveau ca subiect dorința ducesei de Coburg și a lui Missy de a naște la Gotha. Missy se afla într-o stare deplorabilă de apatie, mama sa scriindu-i: „Trebuie să-ți revii și să te gândești la viitorul copil. Gândește-te la bucuria pe care o vei trăi atunci când va veni pe lume, te va consola de atâta durere și suferință, pentru că nașterea unei mici ființe aduce întotdeauna bucurie mare... Nu te lăsa pradă apatiei și indiferenței, asta e lucrul cel mai rău din lume. Fac în chip sistematic tot ce pot pentru a-ți ușura situația. Nu cred că Nando ți-a arătat scrisoarea mea și dacă nu, atunci nu-l întreba, orice ar fi. Am încercat să aduc la suprafață sentimentele și raționamentele cele mai intime pentru a-i atinge inima și, dacă e posibil, ca să-l trezesc. Nu am lăsat nimic nespus, dar am scris în același timp cu bunătate... Uite, Missy, nu pot și nu voi lăsa lucrurile să continue așa cum sunt acum, răbdarea mea se apropie de sfârșit, și voi lua măsuri energice, fără pierdere de timp, și îi voi face pe toți să trăiască o frică sănătoasă... Bătrâna ta mamă te va salva din această atmosferă morală urâtă unde nu îndrăznești să mai trăiești. Și nu mai doresc să aud de gânduri și sentimente întunecate, ca și când nu ar mai fi mai rămas Credință în tine!”¹⁰ Deși conservatoare și severă prin excelență, ducesa își dezvăluie sentimentele materne, ajutându-și fiica într-un moment de cumpănă, așa cum și-a sprijinit, mai târziu, și celelalte două fete, Victoria Melita și Beatrice. Pe 29 noiembrie 1899, ducesa îi scria lui Missy din Darmstadt, hotărâtă să vină s-o ia la Coburg, cu intenția de a o scăpa din acea teribilă atmosferă în care trăia. În ciuda faptului că trimisese numeroase mesaje Regelui Carol și lui Nando, de această dată, ducesa nu mai primise vreun răspuns. Pe 20 noiembrie 1899, ducesa îi scrisese lui Nando despre guvernanta Elizabeth Saxton Winter, care continua să se afle la palat, de unde trimitea mesaje Reginei Olandei. Pe 29 noiembrie, ducesa îi cere din nou lui Ferdinand să vină cu Missy la Coburg, pentru ca ea să poată naște acolo. Pe

30 noiembrie, Ferdinand îi răspundea soacrei sale, opunându-se plecării soției în afara României: „Îmi pare rău să vă spun, dar nu agreez în niciun mod plecarea ei pentru a naște, în actualele circumstanțe.“¹¹ Era un lucru cunoscut faptul că ducesa a încercat să justifice și să apere comportamentul fiicei sale.¹² Nando însuși se distanțase de soția sa, petrecând mult timp în afara casei, iar atmosfera din cadrul familiei era viciată de actele de spionaj și de rapoartele Viespii, cum era supranumită Miss Winter, rapoarte care erau trimise Reginei Olandei cu acordul Regelui Carol I. Și Regina Victoria era nemulțumită de atmosfera de intrigă de la curtea regală din România. Faptul că Nando o iertase, de fapt, pe Missy și trăia cu ea în continuare era cunoscut în cadrul familiei extinse, însă Nando nu avusese curajul să-i mărturisească acest lucru unchiului său de fier; doar Leopold îi scrisese despre acest lucru Regelui României. În 7 decembrie, ducesa de Coburg scria din nou disperată fiicei sale să nu ezite să plece din acea țară infamă și să vină într-o atmosferă mai normală, în care se va putea bucura din nou de viață. În aceeași zi, ducesa îi trimite o telegramă lui Missy, la Palatul Cotroceni, în care o imploră: „Te rog, grăbește-te spre casă. Nu mai ai timp de pierdut... Nu mai contează acum dacă lași copiii, în acest moment gândește-te la sănătatea ta și te voi ajuta în deciziile următoare.“¹³ Apoi, în ziua următoare, Missy scria mamei sale despre intenția de a pleca cu Boisy (Carol) și credincioasa guvernantă Green. Dar se va dovedi că Boisy avea să rămână în țară, pentru că, având sănătatea șubrezită din cauza climei, trebuia să rămână în sud. Pe 18 decembrie, ducesa trimitea o telegramă fiicei sale, îngrijorată că pleca spre Germania atât de târziu, lucru care era riscant având în vedere situația ei. Missy o anunțase că urma să ajungă în jurul datei de 23 decembrie, și că era însoțită de Prezan și de soția acestuia. „Nu fi îngrijorată pentru mine, singura mea grijă este că-mi las băiatul slăbit“¹⁴, telegrama Missy. În cele din urmă, luptele epistolare ale ducese cu Regele României au avut ca rezultat acordul acestuia din urmă ca Missy să plece spre ducatul german pentru a naște.

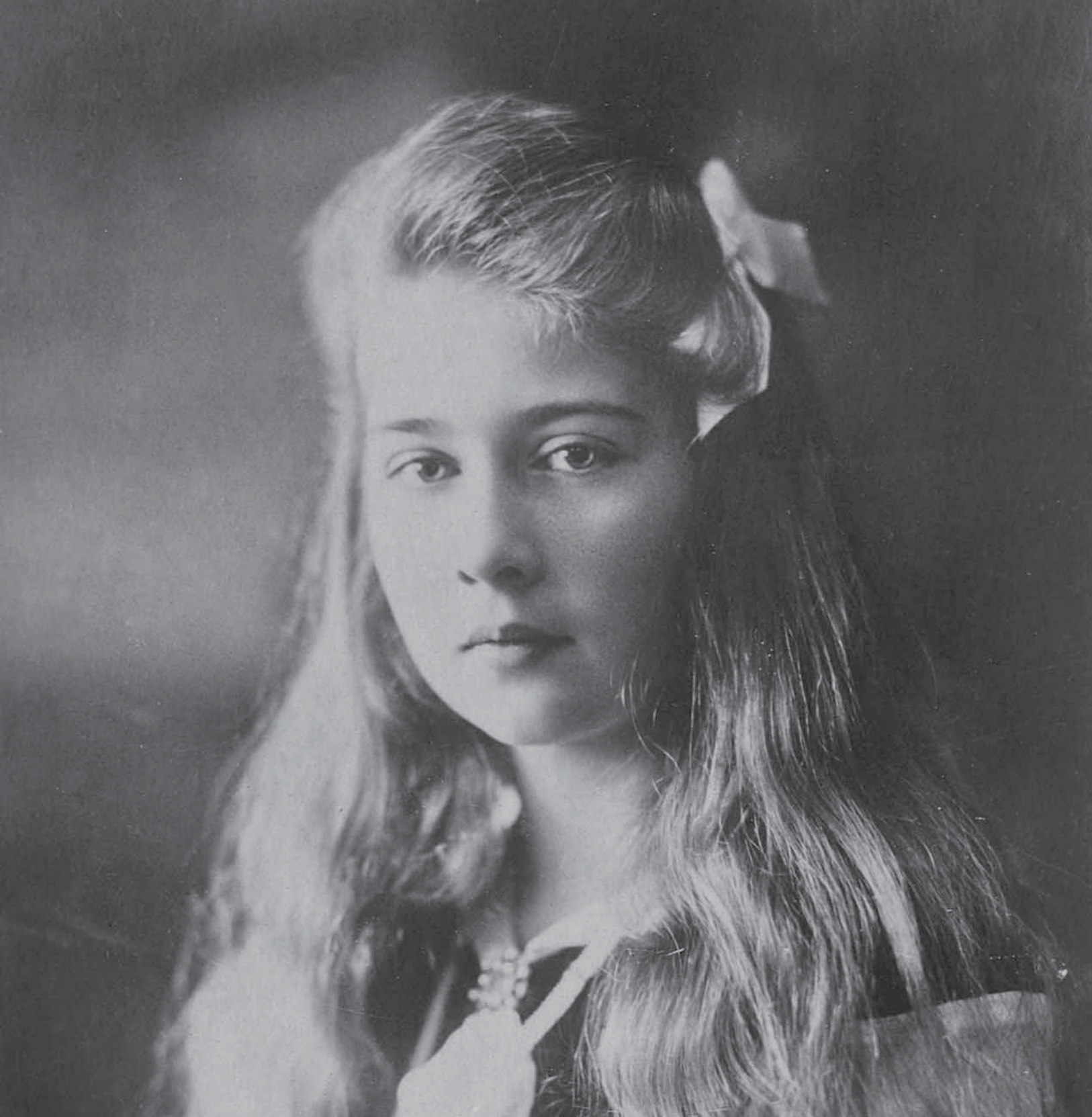
Principesa moștenitoare a României și-a găsit pentru mai multe luni refugiul la Gotha. A locuit în castelul Friedenstein, „o clădire măreață, în formă de potcoavă pătrată, așezată la o oarecare înălțime deasupra orașului, cu o imensă curte interioară“¹⁵. Castelul era locuit numai la un etaj de părinții Mariei, fiind amenajat cu mobilier vechi și splendide covoare orientale, spațiul central fiind un *Saal*, acel mare salon unde familia se aduna în zilele sale de glorie pentru a sculpta, picta, broda sau pirograva.

Veche reuniune de familie la Coburg: Principesa Beatrice, Ducele și Ducesa de Saxa-Coburg-Gotha, Alexandrina de Saxa-Coburg-Gotha, Principesa Maria a României, Principesele Victoria Melita și Alexandra.

II

Mica principesă

*Sosirea la București. Copilăria la Curtea Regală a României.
Bone și guvernante. Soră medicală în Primul Război Mondial.*

În cele din urmă, Missy sosește la București alături de fiica sa, noua Principesă a României. „Mignon“ – își amintea principesa moștenitoare – „venise ca o rază de lumină în mijlocul unui întuneric greu, într-un ceas în care pierdusem încrederea în viață. Mignon a fost una din punțile ce duc spre nădejde și ni se ivesc uneori în viață.“²⁰

Treptat, Missy avea să-și reia viața obișnuită de la Curtea Regală. Încă din primele luni a petrecut vacanțele la Abbazia și Weinburg alături de Mignon și ceilalți copii, împreună cu bătrânii suverani și familia de Hohenzollern-Sigmaringen. În 29 aprilie 1900²¹, Missy scria mamei sale din Abbazia, vorbindu-i despre familie și mai ales despre Mignon, care venise „ca un înger pe pământ“, și mărturisea că numai simpla privire a fetei cu zâmbet angelic îi dădea curaj să meargă mai departe. Din partea Ducesei de Coburg primise și sfatul de a-l scoate pe Nando de sub influența și teama perpetuă față de unchi, o metodă eficace fiind aceea de a-i atinge punctul său sensibil. Totodată, ducea pregătea o nouă epistolă către autoritarul unchi prin care-i mărturisea că fiica ei nu putea sta în acea țară fără să nu petreacă în fiecare an câteva săptămâni de odihnă într-o atmosferă europeană.

Elizabeth Saxton Winter („Viespea“) fusese înlocuită de o nouă guvernantă, Miss Anne Louisa Ffolliott, care vorbea foarte bine franceza și germana, era o persoană agreabilă, rezonabilă, care înțelegea rolul ei la curtea princiară de la Cotroceni. Alături de Mignon se afla bătrâna și credincioasă bonă Mary Green. Mica Principesă a României creștea de la o zi la alta, avea frumoși ochi albaștri strălucitori, părul blond, fața rozalie,

Principesa Maria cu fiica sa la Gotha.

„toată lumea se înclina la frumusețea și farmecul ei”²², consemna încântată Missy. Primele fotografii ale lui Mignon sunt cele cu mama ei, apoi cu frații, Carol și Elisabeta, studiourile fotografice din Coburg, Gotha sau București tipărindu-i primele imagini, popularizate prin intermediul presei sau al cărților poștale. Pe 27 iunie 1900, Missy scria mamei sale despre fotografiile trimise. Mai ales una dintre ele era peste măsură de frumoasă.

Mignon era ca un soare veșnic strălucitor, zâmbea tuturor, fiind „unul din cei mai buni îngeri ai lui Dumnezeu”²³, așa cum o numea Elisabeta, sora mai mare. La sfârșitul lui octombrie 1900, Missy îi trimi-

tea ducesei noi date despre evoluția micii principese, aflată la vârsta când începea să imite tot ce observa, zâmbetele ei fiind neconținute. La fotograf cu greu putea fi stăpânită, fiind nerăbdătoare, amuzantă, agitându-se mereu, astfel că abia putea fie surprinsă în instanțele din studio. Din cauza spiritului ei plin de voieșie, Missy o poreclise pe fiica sa *Friedl*²⁴, după numele fiului Sandrei de Hohenlohe-Langenburg.

Mignon reprezenta toată bucuria și fericirea mamei sale, dându-i speranță că o viață liniștită la palatul princiar era în continuare posibilă. Cele mai multe descrieri ale fetei apar în corespondența dintre Missy și mama ei, în care ea scrie de nenumărate ori: „Mignon, întotdeauna Mignon este cea care mă ajută să trec peste singurătate, dureri, dezamăgiri. Dumnezeu mi-a trimis-o să-mi păstrez curajul!”²⁵ Altădată declară că „niciun copil n-are farmecul ei, are o magie asupra tuturor celor care o întâlnesc”.

Principesa moștenitoare a României cu Mignon, Carol și Elisabeta.

Mignon, Carol și Elisabeta.

Mica principesă fotografiată de Franz Mandy.

Governanta Mary Green, Mignon și sora ei mai mare Elisabeta, în 1902.

Elisabeta, Mignon și Carol.

Mignon și Nicolae.

Mignon, fotografie de familie.

